

ПСИХОЛОГІЧНА РОБОТА З ДІТЬМИ СОЦІАЛЬНО ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ

Міляновська А. Г.

практичний психолог

Комунального заклад «Гімназія № 4

Покровської міської ради Дніпропетровської області»

м. Покров, Дніпропетровська область, Україна

Вступ. Сучасні соціально-економічні умови зумовлюють зростання кількості дітей, які опиняються у складних життєвих обставинах. До соціально вразливих категорій належать діти з малозабезпечених, неповних чи проблемних сімей, діти-сироти, позбавлені батьківського піклування, діти з числа внутрішньо переміщених осіб, а також ті, хто зазнали домашнього насильства або мають досвід травматичних подій.

Психологічна робота з такими дітьми має комплексний характер і спрямована не лише на подолання наслідків психотравм, але й на формування навичок саморегуляції, розвиток довіри до світу та відновлення почуття безпеки.

Мета дослідження. Розкрити особливості психологічної допомоги дітям соціально вразливих категорій та визначити ефективні методи психокорекційної і розвивальної роботи.

Основна частина

1. Психологічні особливості дітей соціально вразливих категорій

Для цієї групи дітей характерні:

- емоційна нестабільність, підвищений рівень тривожності;
- низька самооцінка, почуття непотрібності;
- труднощі у встановленні міжособистісних контактів;
- імпульсивна або агресивна поведінка як захисна реакція;
- потреба у визнанні, безпеці, прийнятті.

Часто у дітей спостерігається порушення базової довіри до світу, що ускладнює навчання та адаптацію в соціальному середовищі.

2. Основні напрями психологічної роботи

Психологічна підтримка має бути спрямована на:

1. Емоційну стабілізацію – навчання дітей розпізнавати й виражати емоції прийнятним способом.
2. Формування позитивної самооцінки – через підтримку успіхів, розвиток почуття компетентності.

3. Соціалізацію – розвиток комунікативних навичок, навичок співпраці й взаємодопомоги.

4. Роботу з травматичним досвідом – через безпечні психотерапевтичні техніки, зокрема арт-терапію, казкотерапію, ігротерапію.

3. Ефективні методи психологічної допомоги:

– Арт-терапія – малювання, ліплення, колажі допомагають дитині виразити емоції, зняти внутрішню напругу.

– Казкотерапія – використання метафори для опрацювання страхів, формування віри у власні сили.

– Ігротерапія – сприяє розвитку соціальних ролей, зменшенню агресії, вчить співпраці.

– Групові тренінги – створюють відчуття приналежності, підтримки, допомагають розвинути навички спілкування.

– Методи тілесно-орієнтованої терапії (дихальні вправи, релаксація, рухливі ігри) сприяють зниженню рівня тривожності.

4. Роль фахівця

Психолог має виступати посередником між дитиною та соціальним середовищем, допомагаючи дитині знайти внутрішні ресурси, сформувати навички самопомоги. Важливою складовою є робота з батьками або опікунами, спрямована на підвищення їх психологічної компетентності та емоційної підтримки дитини.

Висновки. Психологічна робота з дітьми соціально вразливих категорій вимагає системного, делікатного підходу. Ефективність допомоги залежить від створення безпечного середовища, розвитку емпатії, стабільності дорослих фігур поруч із дитиною. Застосування арт-терапевтичних, ігрових і тренінгових методів дозволяє зменшити рівень тривожності, підвищити самооцінку та сформувати довіру до світу.

Література

1. Бех І. Д. Особистісно орієнтоване виховання: теоретико-технологічні засади. Київ, 2003. 280 с.

2. Максименко С. Д. Генеза здійснення особистості. Київ, 2006. 240 с.

3. Савчин М. В. Психологія розвитку особистості. Івано-Франківськ, 2008, 280 с.

4. Виготський Л. С. Психологія розвитку дитини. Київ, 1991. 384 с.

5. Моляко В. О. Психологічна допомога дитині в кризових ситуаціях, Київ, 2010. 256 с.